DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

COLICA PICTONUM.

2

2

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
COLICA PICTONUM.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti,

NECNON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

SAMUEL PETT,

ANGLUS.

Soc. Med. Edin. Soc.
Necnon
Soc. Nat. Stud. Edin. Soc. Extr.
Et
Nuper Praeſes annuus.

Ad diem 24. Junii, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:
CUM PRIVILEGIO.
TYPIS GULIELMI CREECH.

M DCC XCIII.

Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b31921255_0004

REVERENDO

THOMÆ BELSHAM,

CUM OB CONSILIA ET PRAECEPTA,

TUM OB AMICITIAM,

QUA PER PLURES ANNOS

ILLUM DIGNATUS ÆST,

SEMPER COLENDO;

HOC OPUSCULUM,

ANIMI GRATISSIMI ET DEVINCTISSIMI

TESTIMONIUM,

SACRUM VOLUIT

AUCTOR.

Corrigenda.

Pag. 18.	lin.	2.	*lege*	hos.
19.		11.		exhauriente.
31.		19.		æmulatur.
37.		14.		ſucceſſu.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
COLICA PICTONUM.

AUCTORE SAMUELE PETT.

AFFECTIO, quam hujuſce penſi academici argumentum ſelegi, vetuſtioribus rei medicae ſcriptoribus haud latuit: In mutilis operum eorum reliquiis, quae cum aliis ſcientiarum et artium monumentis temporis ac ignorantiae manus effugerunt, manifeſta morbi iſtius ſaevi qui *Colica Pictonum* audit, veſtigia, quae eandem diverſis Romani imperii partibus plus ſatis innotuiſſe demonſtrant, ſparſim inveni-

mus. *Paulus Ægineta* quandam colicæ ſpeciem modo in morbum comitialem, modo in membrorum reſolutionem tranſeuntem, his verbis clare depingit.

" Quum morbus quidem ille (nempe Co-
" lica) coepiſſet a finitimis Italiae regionibus,
" et alia pleraque loca Romani imperii, inſtar
" peſtiferae cujuſdam contagionis peragraſ-
" ſet; unde non paucis quidem in morbum
" comitialem, aliis vero in membrorum reſo-
" lutionem, ſuperſtite tamen et incolumi
" ſenſu, nonnullis autem in utrumque de-
" lapſis *."

Signa hic loci memorata a nulla alia canalis alimentarii affectione ſpaſmodica oriuntur, et meo quidem judicio pro pathognomonicis haberi poſſunt. Nec mirum ſane videbitur hunc morbum in quibuſdam locis apud vetuſtos graſſari ſolitum, utpote gens humana illi

noxae

* *Paul. Ægin.* lib. iii. cap. 43.

noxae, quam poſthac non ſine gravi quidem ratione agnoſcemus tanquam principem, immo ſolam, diri hujus mali cauſam occaſionalem, objecta fuerit.

Effectus ejus funeſti in omni Europae regione qui diu ſentiebantur, etiamnum ſentiuntur. Fieri non potuit quin ſigna graviſſima quae id malum comitantur, et ſequelae quibus ad vivum depingitur, medicorum attentionem in ſe converterint: ideoque morbum variis nominibus, quae vel loca quibus vigere ſolebat, vel ſententiae de cauſa ejus ſuggerebant, deſcripſerunt.

Sauvageſius in noſologia ſua exculta hanc affectionem genus diſtinctum tradit, quod in varias ſpecies pro cauſarum, unde morbum pendere opinatur, varietate dividit *.

Cullen autem hunc morbum generis Colicae ſpeciebus accenſuit; hocque magno cum

 judicio,

* *Sauvag.* Noſol. Method. cl. vii. gen. 29.

judicio, omnibus colicae ſignis individuis praeſentibus, quibus alia ſigna ſpecialia tandem ſuperveniunt. Colicae genus his verbis definit.

"Dolor abdominis, praecipue circa umbi-
"licum torquens; vomitus; alvus aſtricta *."

Secunda hujus generis ſpecies eſt Colica Pictonum, quam ſic complectitur.

"Colica praeunte ponderis vel moleſtiae
"in abdomine, praecipue circa umbilicum,
"ſenſu; accedente dolore colico, primum levi;
"non continuo, et praecipue poſt paſtum auc-
"to; tandem graviore et fere perpetuo;
"cum dolore brachiorum et dorſi, in para-
"lyſin demum abeunte."

MORBI HISTORIA.

Colica Pictonum in aliis aliter incipit: in paucis exemplis pyrexia quidem antecedit.

* *Cullen* Synopſ. Noſ. Meth. gen. lix.

cedit *. Modo ſubito, violenter et ex improviſo impetum facit: modo pallidus aut ſubflavus oris color paulatim accedens, oculi torpor, tam animi quam corporis inquietudo, animi dotum defectus, pervigilium, cibi faſtidium, circa praecordia anxietas, ructus, nauſea, diarrhoea, ſaepius autem alvi durities, cum dejectionibus ad inſtar globulorum induratorum, praegrediuntur. Haec ſigna primaria ponderis, plenitudinis atque doloris in epigaſtrio, cibo ſumpto auctus, ſenſus brevi excipit. Ventriculi moleſtia paulatim augetur, et tandem fit gravis et continua. Nauſea ac dolor paſſibus aequis invaleſcunt; et diem circiter ſecundum poſtquam ſigna importuna exſtiterint, vomitio violenta ac crebra humoris acris et viſcidi, felliſque praſini, uti plerumque ſolet in niſu vehementi ac diuturno ad vomendum, ſupervenit. Vomitum doloris remiſſio ſtatim

* Vid. Act. Med. Lond. Vol. ii. 7.
——— Vol. iii. 27.

ſtatim excipit, aegerque cauſam morbi ſui ſublatam eſſe ſpe vana lactatur; brevi autem fiducia ceu fumus fugit in auras, dolor enim ſolita ſua acerbitate mox recrudeſcit.

Dolor nonnunquam per totum morbi decurſum in ſcrobiculo cordis ſedem ſuam figit*; ſed deorſum plerumque tendit, et circa umbilicum torquens inde haud raro ad utrumvis latus velociſſime vibratur, aegrumque ita afficit ut bifariam diſcindi ſibi videatur. In dorſo ac lumbis dolores acuti et lancinantes, qui per ureteres pertingentes ad veſicam deſcendunt, et ſtranguriæ ac nephritidis ſigna gignunt, haud raro ſentiuntur. Morbus modo in ſcrotum ac inguina, modo in femorum, crurum, pectoris, humerorum, aut brachiorum muſculos dolores ſuos deinceps jaculatur. Poſtquam dolores ceſſaverint ea eſt muſculorum ſentiendi facultas ut leviſſimum digiti

* *Huxham* de Morb. Colic. Damnon.

giti tactum ſine dolore immani ferre non poſſint, nullo ſimul plerumque tumore aut dolore eorundem exiſtente.

Obſervatu dignum eſt diverſas corporis partes, ſaltem diſſitas, quae in hoc malo patiuntur, raro aut nunquam eodem tempore affici; ſic *e. g.* dolore ventriculum occupante, viſcera inferiora plerumque, et procul dubio artuum muſculi, tranquilla ſunt: contra, his affectis, ventriculus, tubuſque inteſtinalis dolore penitus immunes fiunt.

Morbus diverſas et remotas corporis partes hoc modo alternis vicibus adortus, ad ventriculum et umbilicum acerbatus redire ſolet, ibique, ſede ſua fixa, aegrum adeo excruciat ut pars ipſa terebra perforari videatur *.

Abdomen modo extrinſecus vehementer tumet adeo inflatum ut prope diſrumpatur, et vis ejus ſentiendi adeo augetur ut ſtragulo-

rum

* Vid. Acta Med. Lond. ubi ſupra.

rum molliſſimorum pondere vel tactu leviſſimo, afficiatur ſummo cruciatu; Modo autem abdominis muſculi, omniaque ibi contenta, dorſi ſpinam verſus valide retrahuntur, jamque dolor preſſu levatur. Ani et veſicæ ſphincteres fere ſemper vexantur, modo ſtranguria et teneſmo ſubſequentibus; modo iſchuria, anoque adeo valide contracto, et ſurſum attracto, ut ſipho non ſine vi inſigni eidem indi poſſit.

Valida abdominis retractio in exemplis gravioribus eſt ſignum magis uſitatum, aegerque quaſdam inteſtinorum partes in funiculos quaſi contractas, alias vero dilatatas nonnunquam ſentire poteſt *.

Vomitio et obſtipatio pervicax, quamdiu dolor ac ſpaſmus urgent, durant; et ſtercora ſive ſponte, quod tamen admodum raro fit, ſive arte dejiciantur, ex globulis ſolidis coloris

* Vid. *De Haen* Rat. Med. Vol. iii.

ris fuſci ac ſubviridis, fimi ovilli inſtar, colluvie nigricante et nonnunquam ſanguine admiſtis, conſtant.

Pulſus initio raro afficitur, et aliquando per totum morbi decurſum haud plus juſto micat, plerumque autem, paucis diebus elapſis, celer, debilis et abnormis fieri ſolet; lingua muco albido, flavo vel ſubviridi ſaepe obducitur. Urina adeo mutabilis eſt ut nihil ad uſum pertinens inde colligi queat. Anima nonnunquam vehementer foetet, et doloribus artus occupantibus, ſudor profuſus et olidus prorumpere ſolet *. Sub paroxyſmi finem pedum plantae, margines et digiti dolore acuto ſaepe infeſtantur, digitique hoc modo affecti tumore ac rubore vexantur †.

Temporis ſpatium per quod morbus durat admodum variat: Raro ante diem quartum

* *Huxham* ubi ſupra.

† *Fothergill* opera, Vol. ii.

tollitur, ſed pro ſignorum magnitudine et peritia qua tractatur, in tempus longius aut brevius differtur. Utcunque vero evenerit, cum vomitus, obſtipatio, ſpaſmi atque dolores medicamentis idoneis ſublata fuerint, tum ſumma debilitas et languor magna ex parte ſuperveniunt; aegerque tremoribus *, motus impotentia, haud raro pedum ac manuum digitorum contractione, et ſpaſmis artuum ſuperiorum infeſtatur, qui plerumque paralyſi plus minus afficiuntur †; raro autem penitus reſolvuntur, in pleriſque enim exemplis motus obſcurus ſupereſt. Sentiendi facultas illibata manet, immo nonnunquam praeter ſolitum

litum

* Tremor metallurgorum. *Sauvag. Noſol. Meth. cl.* iv. *ord.* iii. *gen.* xiv.

† *Huxham* affirmat ſe vix ullum meminiſſe hoc morbo laborantem pedibus paralytice captum.

De Morbo Col. Damnon.

litum acuitur. Pulſus arteriae et calor minime minuuntur.

Paralyſis, quae huic morbo ſupervenire ſolet, fere ſemper atrophia muſculorum inſigni comitatur, quorum carnes in ſubſtantiam pulpoſam ſolvi videntur, et ſaepe modo non penitus evaneſcunt *.

Hic morbus formidoloſus iis, qui eodem antea laborarunt, rurſum a levibus cauſis, praecipue poſtquam paralyſis ſupervenerit, acci-

* Hujus rei exemplum memoria dignum in hujuſce urbis noſocomio nuper fuit. Aeger erat Vitrarius qui biennium lenta valetudine marcebat; per hoc tempus gravibus abdominis doloribus et alvi duritie frequenter laborabat. Vires ejus paulatim defecerunt, artus debiles ac tremuli evaſerunt; brachia et manus prope reſolutae fuerunt. Scapulæ, humeri et pollicis muſculi tantum non evanuere; nec aliud quidquam tegumenta communia inter et oſſa praeter telam celluloſam et ſubſtantiam mucoſam laxam ſuperfuiſſe inventum fuit.

cidere ſolet: ira, frigore, diaetae errore, intemperantia, morbus recidivus fieri poteſt; quod membrorum reſolutionem fere ſemper adauget. Aphonia temporaria, amauroſis, coma, delirium, haud raro hujus morbi, qui aliquando morbi comitialis paroxyſmis vel convulſionibus infeliciter terminatur, effectus ſunt.

Colicae Pictonum ſigna in diverſis aegris diverſiſſima ſunt, nec ullam ſignorum ſeriem continuatam aut ordinem ſequuntur. Muſculorum dolores in variis corporis partibus nonnunquam aegrotum diſcruciant, ventriculo ac inteſtinis nondum tentatis. Carpi reſolutio nonnullis in exemplis omnia ſigna praegreditur. Maniam fugacem, praeſertim apud ceruſſæ opifices, morbi praenunciam eſſe obſervatum eſt *. In multis exemplis tumor parvulus alterius vel utriuſque manus averſæ infra carpum obſervari poteſt, modo mobilis, modo

* Vid. Act. Med. Lond. Vol. iii.

modo fixus, et motum digitorum quorum tendinibus inſedit impediens, quique alias paulatim evaneſcit, alias autem ſtabilis manet *.

Morbus interdum gradibus vix percipiendis accedit. Vires vitales lente labefactantur; aegroque impotentia, qua cuivis niſui inhabilis fit, paulatim obrepit: Torpor in totum corpus et praecipue in canalem alimentariam diffunditur; et denique animi et corporis poteſtates, ſignis diſcruciantibus quae morbum comitari ſolent vix interpoſitis, nullo modo reſuſcitandae, prope extinguuntur.

CADAVERUM INCISIO.

Phaenomena morbida, quae haec indagatio in variis aegrotantium, qui morbo ſuccubuere, partibus, et praecipue in primis viis, demonſtravit, haud parum luminis ei offundunt, et plurium ſignorum maxime urgentium rationem

* *De Haen* Rat. Med. Vol. iii.

nem manifeſtam luculenter oſtendunt. De Haen plura hujus mali exempla, cum mutationibus morbidis ſectione cadaverum inventis, magna cum cura deſcripta, nobis ſuppeditavit. Longa autem foret ſingularum mutationum enumeratio, et conſuetos hujuſmodi diſputationum fines excederet, nec ſane neceſſaria videtur: illas igitur obiter et generatim perſtringere juvat.

Abdomen primaria ac princeps morbi ſedes videbatur, animum igitur ad viſcera ejus exploranda primum ille advertit. Inteſtina a ſtatu ſano plurimum deflexiſſe comperit. In uno cadavere ilium valde contractum fuit, et paulo infra contractionem adeo dilatatum ut ejus diametros naturali triplo major fuerit. Colon autem mutationes maxime notabiles protulit: et in omnibus quae ſcrutatus eſt eoſdem effectus morbidos generales invenit.

Aliae coli partes adeo contractae fuere, ut aditus penitus occluderetur; aliae vero immane dilatatae ſaccos ingentes effecere. In quibuſdam cadaveribus portio coli longa coarctata fuit; aliis vero ampulla inſignis ſtricturam brevem excipiebat, quam altera coarctatio ſequebatur; plures coli partes hoc modo contractae ac dilatatae ſibi invicem alternis ſuccedebant. In partibus coanguſtatis diſſtinctio tunicarum, quae ſibi coaluere et craſſiores factae induruere, deleta eſt. Qua ratione colon formam et magnitudinem ſuam naturalem amiſerat, viſcera vicina e regionibus ſuis depulſa fuerunt.

Mutationes quas muſculi ſubeunt obſervatu dignae ſunt: non ſolum mole valde minuuntur, (fibrae enim quarundam partium muſculoſae penitus evaneſcere videntur *) ſed etiam colore et firmitate inſigniter mutantur.

* Vid. *De Haen.*

tur. Cel. HUNTER * muſculos manus et brachii hominis, qui domos pingendo victum quaeritabat, perſcrutatus, eoſdem colore florem lactis referre, et texturam fibratam eorum ſupra modum diſtinctam, tenacem et ſiccam fuiſſe invenit.

DE MORBI CAUSIS.

Magna hujus morbi cauſarum diverſitas a diverſis auctoribus memoratur, qualia ſunt coelum mutabile; frigus ac humor; exhalationis per cutem ſuppreſſio; humores acres; nimia fellis abundantia; vina cruda et auſtera; reliquiae febrium, quarum criſes imperfectæ, aut quae imperite tractatae fuerunt; venena varia, veluti cuprum, antimonium, hydrargyrum, arſenicum, plumbum; podagra; rheumatiſmus; ſcorbutus; hyſteria; melancholia; animi affectus.

Minime

* Vid. Acta Med. Lond. Vol. i. 12.

Minime quidem quaerere audeam quonam jure ſingula pro cauſis agnoſcenda ſint; ſat habeo animadvertere, argumenta, quibus omnes fere hae cauſae innituntur, eſſe plerumque vaga, hypothetica et fundamento parum firmo exſtructa. Res factae allatae, ſine quibus nulla theoria utcunque ſpecioſa ſtabiliri poteſt, paucae, nec ullo vinculo ſibi adnexae ſunt; neque ex iis, cauſas jam memoratas in morbo inducendo ſtatim agere, colligere fas eſt. Hae res faciunt potius ut credamus eas caſu cum morbo concurrere, nec eidem quavis cauſae et effectus affinitate conjungi; vel, ad ſummum, debilitatem et mobilitatem ab illis cauſis illatas hoc agere, ut vera cauſa occaſionalis facilius in corpus effectus ſuos edat. Quae vero haec ſit nunc quam breviſſime indagare conabor.

In hac autem inveſtigatione cognitio illius hominum ordinis, qui huic morbo maxime et evidentiſſime opportunus eſt, multum adjuvabit. Et hic, meo judicio, nullus ne quidem

ſceptico dubitandi locus erit. Satis eſt meminiſſe rei factae, Colicam Pictonum his potiſſimum, qui Plumbi effectibus objiciuntur, infeſtare. Hujus metalli calces quomodocunque in corpus receptae, ſive a corporis ſuperficie reſorptae, ſive in pulmonum ſpiritu hauſtae, ſive denique in ventriculum deglutitae, effectus gignunt qui ſaluti plus minus adverſantur, et indiciis, quibus Colica Pictonum inſignitur, pluſve minuſve conveniunt.

Hujus rei argumenta numeroſa atque certiſſima fidem faciunt; qui enim metallum crudum effodiunt, qui idem ad ſtatum metallicum redigunt, qui diverſa ejus *oxyda* parant, quique denique in variis artibus quibus hoc metallum vel praeparata ex eo inſerviunt occupantur, ſcilicet plumbarii, figuli, vitrarii, pictores, nonnunquam etiam pharmacopolae, &c. hi huic obſervationi, amplum aſt lugubre teſtimonium, perhibent. Hanc affectionem ex plumbi viribus oriri ulterius confirmatur, quod aegritudines eorum ſaepe obtinent,

quamdiu

quamdiu cauſae quam ponimus objiciuntur; ſummos enim cruciatus paſſi haud raro bonam valetudinem recuperant; et, quamdiu arti ſuae valedixerint, vel eandem majori cura exercuerint, conſervant. Hæc opinio autem aliis rebus adhuc magis indubiis ſuffulcitur; hoc volo, morbum ex libero et improvido plumbi uſu, qui olim apud medicos peritiſſimos diu invaluit, ſaepius oriundum eſſe; mos enim fuit plumbum in phthiſi ſudore exhaurente comitata, in ſanguinis profluviis, ac gonorrhoea, in quibus inanitionibus reprimendis ut bene notum eſt inſigniter pollet, uſurpare *. Levamen autem quod attulit hoc medicamentum admodum erat fugax, hocque Colica Pictonum cum dira ſignorum cohorte plerumque excipiebat: Nec deſunt exempla in quibus graves viſcerum dolores, alvi durities et debilitas paralytica minimae ceruſſae acetatae doſi ſucceſſere. Et ſane exitioſi effec-

* Vid. *De Haen* Rat. Med. Vol. iii. cap. vii.

tus, qui interno plumbi uſui ſupervenire ſolent, nunc tandem adeo intelliguntur, ut prope in deſuetudinem abierit. Exempla quoque memoriae prodita ſunt, in quibus uſus plumbi etiam externus malos effectus dedit *: hoc autem rarum eſt †, et beneficia tam inſignia ex uſu ejus externo provenire ſolent, ut ſummo jure continuari videatur.

Ex exemplis jam enumeratis tuto colligi poteſt, plumbum *oxygenio* adjunctum, quod quidem omnibus metallis forſan neceſſarium videtur priuſquam in corpus agere queunt, ad Colicam Pictonum excitandam par eſſe. Num hae vires plumbo propriae, vel ipſi cum aliis venenis metallicis, qualia ſunt arſenicum, cuprum, argentum vivum, &c. communes ſint, haud ſatis compertum habeo. Ex collatione

* Acta Med. Lond. Vol. iii. Spectatiſſ. Prof. *Gregory* in Praelectionibus ſuis egregiis exemplum a ſeipſo obſervatum memorat.

† Percival's Eſſays, Vol. i. p. 452.

tione autem levi effectuum arſenici vel cupri in ventriculum recepti cum effectibus plumbi, potius adducor ut credam duo priora hac vi in corpore humano non pollere; ventriculum et inteſtina enim ſtatim afficiunt, et vomitionem graviſſimam et diarrhoeam cient. Auctoritate cel. ILSEMANN innixi, affectiones artificum, qui hydrargyri vaporibus objiciuntur, inſigniter inter ſe diſcrepare aſſerere poſſumus; nihil ſatius mihi videtur quam ipſius verba in medium proferre.

“ Adficiuntur hydrargyri effluvia qui hau-
“ ſerunt lipothymia, ſudore frigido, convul-
“ ſionibus, ἀναισθησια, apoplexia, epilepſia, et
“ praeſertim artuum tremore, paralyſi, pty-
“ aliſmo et dentium vacillatione. Quae ab
“ hauſto mercurio oriri ſolent abſque prae-
“ greſſis morbis gravioribus aegros infeſtant;
“ cum e contra eadem morbum noſtrum,
“ (videlicet Col. Pict.) ſymptomatice, prae-
“ cedentibus nimirum ventriculi et inteſtino-
“ rum doloribus, a mercurii vapore minime

“ oriri

" oriri ſolitis, ſubſequantur. Quibus denique " addendum, quod neque ptyaliſmus neque " dentium vacillatio, quae tamen utraque " ad ſigna hauſti mercurii pertinent praeci- " pua, morbo noſtro obnoxios unquam inva- " dunt *."

Alia cauſa, cui haec affectio magna cum fiducia aſcribitur, eſt uſus vini crudi et acidi, et ſucci ex pomis recens expreſſi, et prima facie quidem veriſimilis ac ſpecioſa videtur; conſtat enim ex obſervatione, incolas quarundam regionum in Gallia, veluti Pictones, (unde nomen morbi) et in Germania, et quoque in occidentalibus Angliae partibus, liberali hujuſmodi liquorum potationi aſſuetos, huic malo prae caeteris opportunos eſſe; illumque autumno et ineunte hieme, quando haec vina nova ſunt ac cruda, maxime invaleſcere. Cum huic ſententiae

* Vid. Tract. *Gul. Ilſemann* de Colica Saturnina, § 26, apud Diſput. ad Morb. Hiſt. et Curat. *Halleri*, Vol. iii.

ſententiae graviſſimi auctores Citois, Bonte *, et Huxham † patrocinantur, operae praetium forſan erit inquirere quali fundamento fulciatur.

Obſervandum eſt Colicam Pictonum vegetabilem, uti appellata eſt, Colicam Saturninam acceſſu, ſignorum decurſu et eventibus ex toto referre; quod profecto ſuſpicionem haud levem ſuggerit, utriuſque morbi cauſam eſſe eandem: maxime enim improbabile videtur *oxyda* plumbi et fermenta eoſdem in corpore humano effectus eſſe editura. Nobis autem gratulemur vim argumentorum in promptu eſſe, quae hanc rem multo magis quam analogia et ratiocinatio de cauſis et earum effectibus confirment: haec enim res obſervationis et experientiae trutina examinata fuit.

Georgius Baker, Baronettus, in pluribus tentaminibus eximiis, quae philoſophiae medicae

dicae

* Vid. Journal de Medecin pour l'an 1761.

† *Huxham* de Morbo Colico Damnoniorum.

dicae exempla habenda ſint, tantam argumentorum vim ſumma cum diligentia collegit, quanta maxime incredulo fidem faciat Colicam Pictonum nunquam ab acido frugum primo oriri poſſe. Per longum factorum inductionem collegit et probavit, plumbi *oxyda* in omnibus exemplis, quae ex fermentis pendere exiſtimabantur, adfuiſſe *. Res praecipuae quibus hanc conſequentiam fundavit hic loci ſequuntur.

Per plura ſaecula mos, quem nulla lex coercere potuit, invaluit, corrigendi ſaporem acerbum vini levioris Gallici ac Germanici plumbo, cujus *oxydum* vinorum acido conjunctum ipſorum acorem corrigit, et ſaporem gratum impertit. In regionibus Angliae occaſum et auſtrum verſus, vinum pomaceum et plumbum ſaepiſſime contigua eſſe conſtat, nam inſtrumenta varia, quibus liquor in uſum

* Vid. Act. Med. Lond. Vol. i. ii. iii.

paratur partim ex plumbo exſtrui ſolent; et, quod ſaepius veneno metallico originem dat, plebicula ex ollis fictilibus *oxydo* plumbi incruſtatis vinum ſuum plerumque hauriunt: Vinum igitur ſic paratum vel epotum hoc veneno inficitur, quod experimentis plurimis ſatis ſuperque probatur. In his Angliae locis morbus colicus admodum frequenter occurrit.

In Herefordia et comitatu Vigonienſi, in quibus vini pomacei uſus haud minus increbuit, apparatus ad liquorem parandum nihil plumbi plerumque habet, nec vaſa, quibus incolae vulgo utuntur, eodem incruſtantur; hic autem loci morbus vix ac ne vix quidem viſus eſt. In quibuſdam comitatus Gloceſtrienſis partibus torcularia plumbo obducuntur, ibique Colica Pictonum nimis familiaris eſt.

Praeter exempla jam memorata, ſunt quaedam ſpecialia quibus probatur, eos, qui hoc vino puro ac ſincero aſſidue utebantur, et veneno plumbi aliis modis non ſimul objicie-

bantur, nunquam hujus affectionis ſignis tentatos; necnon e contra eos, qui vel exiguam portionem hujus vini plumbo infecti hauriebant, ſummis morbi cruciatibus infeſtatos eſſe *.

Ingens factorum copia, quae vinum purum, quanquam crudum ac auſterum, Colicae Pictonum inducendae impar demonſtrant, in medium proferri potuiſſet: ſupra autem recenſita ſatis ad hanc ſententiam comprobandum videntur.

Tormina ſicca, ut vocantur, Indiae Occidentalis Colicae Pictonum, tum ſignis tum morbis ſupervenientibus, reſpondent; et ex uſu

* Cel. *Fothergill* exemplum, qui ad rem pertinet, memoriae tradit. Quidam vinum pomaceum e vaſis plumbo incruſtatis biberunt, et Colica Pictonum graviter affecti fuerunt; dum alii qui vino ex eodem dolio deprompto, aſt ex vaſis ligneis epoto, utebantur, morbo penitus immunes evaſerunt. *Vid. Fothergill opera, Vol.* ii. *p.* 270.

uſu immodico ſpiritus ſacchari recens parati provenire feruntur; eſt autem cur ſuſpicemur hunc liquorem culpae immerito inſimulari. Experimentis celeb. J. Hunter, cauſam hujus colicae indagandi gratia ex induſtria inſtitutis, ſatis manifeſte patet, morbum plumbo, quo liquor inter diſtillandum imbuitur, oriri; Tubi enim inſtar ſpirae convoluti, per quos liquoris vapores tranſeuntes denſantur, magna ex parte ex plumbo componuntur *.

His rebus enumeratis, temeritatis foret aſſerere, Colicam Pictonum ex ulla alia cauſa, quam potu incolarum uſitato plumbo inquinato, tam frequenter regionibus modo memoratis oriri. Negari non poteſt quin cauſa effectui gignendo par ſit, et naturae conſtantiae et ſimplicitati, et verae philoſophandi legi, effectus ſimiles cauſis ſimilibus tribuere convenit.

* Acta Med. Lond. Vol. iii. 14.

convenit. Inſuper cum nobiſcum reputemus uſus fere innumeros, artes et luxus quibus plumbum inſervit, facile concedemus idem, corpori humano, modis neque obſervatis neque ſuſpectis, inſinuari poſſe. Cumque igitur manifeſtiſſimum ſit plumbum, in omni fere exemplo ubi in corpus recipitur, Colicae Pictonum ſigna plus minus inducere; cumque ob uſum ejus univerſum veriſimile ſit omnes, qui hoc morbo corripiuntur, viribus ejus nocentibus objectos fuiſſe; idem veram, immo ſolam, Colicae Pictonum cauſam eſſe minime mihi abſurdum concludere videtur.

DE RATIONE SYMPTOMATUM.

Traditis jam cauſis, quibus adducor ut credam plumbum eſſe cauſam ſolam efficientem Colicae Pictonum, expectationem modi ejus agendi rationem reddendi forſan commovi: hoc autem, utpote quod in diſquiſitiones parum ad rem pertinentes, necnon vanas forſan

et

et inutiles viam aperiat, praetermittam. Nec confiteri haereo me non valere quorundum ſignorum notabiliorum rationem reddere. Cadaverum quidem inciſio nonnulla nos docet: Dolor, alvi durities, vomitus, &c. ſpaſmo, motui inteſtinorum abnormi, inverſo, ſtricturae et, quae inde ſequitur, obſtructioni tribuenda videntur.

Organorum quae urinae inſerviunt affectio, vel ex conſenſu haec inter et inteſtina, ob partium vicinitatem et nervorum nexum, vel ex ipſa plumbi actione pendere poteſt: conſtat enim urinam Colica Pictonum conflictantium plumbo inſigniter imbutam eſſe*.

Paralyſis et atrophia, quibus haec affectio mirum in modum inſignitur, vix ac ne vix quidem explicari poſſunt. Difficultas haud parum augetur hinc, quod hae affectiones partes

* Vid. Notam ad § 46. Tractatus *G. Ilſemann* ſupra citati.

tes quaſdam prae cæteris, illa artus ſuperiores, haec vero muſculos ſpeciales, plerumque occupant. Ex omnibus conjecturis, quae mihi inter legendum occurrere, illa quam cel. DE HAEN propoſuit hunc nodum facillime ſolvit: haec conjectatio innititur experimentis PETIT et obſervationibus WINSLOW *, ex quibus probabile fit nervos ſympatheticos magnos, non ex ramis reflexis paris quinti et ſexti capitis, ut vulgo fertur, ſed potius ex nervis vertebralibus originem ſuum ducere. Hi nervi pluribus gangliis in decurſu ſuo ad ſpinam inſtructi ſunt, unde functionibus ſibi propriis accommodari videntur: commercium ampliſſimum cum omnibus corporis partibus habent. Fieri poteſt ut portiones horum nervorum in abdomine ſitae, ob inteſtinorum proximitatem et ramulos fere innumeros in inteſtina diffuſos, aliquid detrimenti a cauſa morbi

* Vid. Anatom. Sect. 7.

morbi efficiente capiant; unde vis nervoſa, qua hi nervi corpus animant, minuatur oportet. Manifeſtum eſt illas corporis partes, quas inter et hos nervos maximus intercedit nexus, maxime affectum iri: hinc ſi nobis concedatur, artus ſuperiores et quoſdam muſculos majorem cum his nervis quam caeteras partes nexum habere, ratio paralyſis et atrophiae minime contemnenda reddetur. Haec autem pro conjectura modo habenda eſt;—valeat quantum valere poteſt.

DIAGNOSIS.

Plures exiſtunt morbi quibus haec colica ſpecialis confundi poteſt: plerumque tamen, modo animum ad ſigna et cauſas rite advertamus, morbum ab aliis omnibus ſecernere valebimus. Diſtinctio ſub morbi initium, cum colicam ſpaſmodicam vulgarem admodum aemulat, haud raro difficilis, immo nonnunquam minime fieri poteſt. Colica autem

ſpaſmodica

ſpaſmodica plerumque eſt minus fixa ac diuturna, dolores paroxyſmi ſunt magis fugacés, nec unquam tranſitu cruciatuum veloci, qualis ſaepe Colicam Pictonum inſignit, comitatur.

Satis liquido plerumque a dyſenteria dignoſcitur; pyrexia qua haec incipere ſolet, teneſmus et dejectiones frequentes, mucoſae vel ſanguinolentae, plerumque omne hos morbos confundendi periculum tollunt: porro obſervandum eſt tormina dyſenterica dolorem colicum per breve tempus tantum acerbitate adaequare.

Plures auctores Colicam Pictonum *metallicam* inter et Colicam Pictonum *vegetabilem* diſcrimina depingere conati ſunt, rati illam impetum ſubito facere, retractionem abdominis ab initio adeſſe, et dolorem atrocem preſſu leniri: hanc autem tarde, ſigniſque paulatim ingraveſcentibus, cum aucta abdominis ſentiendi facultate et preſſus impatientia, accedere. Docet autem experientia has diſtinctiones

eſſe

eſſe fallaces, et has morbi varietates in diverſis exemplis ex eadem cauſa oriundis evenire.

Reſolutio membrorum, quae hunc morbum excipere ſolet, nonnihil proprium ſibi habet, nam motus partium affectarum ſolus pleriſque in exemplis imminuitur, ſentiendi facultate integra vel etiam magis acuta facta; debilitas quam inducit paullatim accedit, et motus obſcurus plerumque ſupereſt. Atrophia in hoc morbo multo inſignior eſt quam in paralyſi ex aliis cauſis enata; et muſculos quoſdam, veluti deltoiden, muſculos pollicis &c. prae ceteris infeſtat: necnon obſervari poteſt paralyſin, Colicae Pictonum ſupervenientem, artus ſuperiores multo frequentius ſolos occupare.

Cognitio autem cauſae excitantis dux eſt erroris maxime expers, et nos ad plenam atque perfectam diagnoſin deducere queat. Si ex vitae genere, aliiſve rebus circumſtantibus, aegrotantem venenatis plumbi viribus objec-

tum fuiſſe conſtet, omne dubium de natura morbi penitus evaneſcit.

PROGNOSIS.

Hæc quidem pro ſignorum gravitate, morbi duratione, et tempore, per quod aegrotus cauſae excitantis viribus objectus fuerit, variet oportet: Si colicae ſigna leviora ſint, et remediis adhibitis brevi cedant; ſi valetudo in reliquis ſana ſit, et paralyſis non ſit inſignis, morbum radicibus ſublatum iri magna cum fiducia ſperemus. Sin autem e contra ſigna diu et paulatim aucta fuerint; ſi dolor fere perennis et acutus exiſtet; ſi ſtercus inſtar globulorum indureſcat; ſi abdominis tumor inaequalis fuerit; ſi macies inſignis fiat; ſi affectio paralytica gravis atrophia comitetur; ſi denique cauſa occaſionalis diu admota fuerit,—quo haec omnia graviora fiant, eo magis in anguſto ſpes erit.

Nonnulli

Nonnulli quidem ex toto ſanantur; anatome autem docet morbi ſanationem, quibuſdam in exemplis, penes medicinam non eſſe. Etiamſi doloris paroxyſmus conſopiatur, canalis tamen alimentarii fabrica adeo mutari ac torqueri poteſt, ut perpetua inſanabiliſque in morbum proclivitas ſuperveniat. Frequentes impetus, et dejectiones ſcybalorum ſunt ominis infauſti, colon enim ſtricturis affici indicant.

METHODUS MEDENDI.

Minime propoſito convenit, diverſas hujus morbi tractandi methodos a diverſis medicinae cultoribus laudatas, in medium proferre. Hoc omiſſo, illam medendi rationem quam experientia, tum ad ſigna moleſtiora levanda, tum ad ſuperventura arcenda, vi maxima pollere teſtatur, paucis complecti conabor.

Quamprimum fieri poteſt poſt paroxyſmi acceſſum, ventriculum cruditatibus ſuis onuſtum liberare utile erit; et copioſus aquae tepidae vel inf. chamaemeli hauſtus huic conſilio favebit; ventriculo hoc modo aliquantum ſedato, ad *opium*, (divinum illud miſerorum ſolamen) quo nauſea et dolor abdominis atrox conſopiantur, ſtatim confugiendum eſt, et in uſu ejus binas vel ternas horas perſiſtere debemus, donec votis noſtris potiamur: Si opii doſis ſolita huic fini impar reperiatur, pro ſignorum vi ac pertinacia augenda eſt. Si ore ſumptum parum propoſito reſponderit, lotiones anodynae injiciendae. Alterutra horum methodorum plerumque paucarum horarum ſpatio inducias paciſcetur.

Poſtquam vomitus ceſſatio, atque doloris remiſſio, actionem inteſtinorum abnormem et ſpaſmodicam aliquatenus domitam indicaverint, ad rem erit inteſtina quamprimum evacuare: et hic loci obſervandum eſt, acria atque

atque calefacientia cathartica caute vitanda; morbi enim initio adminiſtrata dolorem augere, protrahere, et etiam opio pacatum renovare, experientia conſtat.

Mitiora igitur cathartica, vel illa quae alvum abſque tunicam inteſtinorum muſculoſam irritando leniter ducunt, ſola utenda; et haec etiam opio conjuncta, quod et dolorem ſedare, et catharticorum laxantium actioni favere, obſervatur.

Sales medii, et potiſſimum magneſia vitriolata, vel chryſtalli tartari cum aqua menth. piper. quae impediat quo minus vomitu rejiciantur, ſaepe cum ſucceſſo feliciſſimo praeſcribuntur. Alumen etiam, doſibus ſaepe iteratis ad conſtipationem vincendam voratum, omni laude dignum videtur *. Dolendum eſt ventriculum Oleo Ricini frequenter ingravari, et ad vomendum iterum cieri: Si forte hos

* *Percival's* Eſſays, Vol. i. p. 401.

hos effectus non edat, huic morbo, quippe quod tanta lenitate et etiam vi agit, et veriſimiliter inteſtina lubricat, et eorum, quae in ipſis continentur, ab acrimonia defendit, eximie accommodatur.

Lotiones emollientes ac oleoſae, praecipue ſi alvi durities medicamentis laxantibus ore ſumptis non cedat, magno cum fructu adhiberi ſolent.

Balneum tepidum dolorem ſtatim levat, et viribus quibus in corpore relaxando et motu inteſtinorum abnormi ſedando pollet, cum caeteris remediis mirum in modum conſpirat.

Epiſpaſtica abdomini admota levamen ſaepe brevi afferunt; et obſervatione conſtat cathartica illis admotis citius et efficacius egiſſe.

Sanguinis detractio, abdominis, et artuum doloribus mulcendis, prima facie accommodata videtur: Uſus autem ſcalpelli, quippe qui omnia ſigna pertinaciora, ſublatu difficiliora

reddat

reddat, debilitatem auget, et paralyſin fere ſemper inducit, jure damnandus eſt: HUXHAM, experientia doctus, hoc remedium enixe increpat *.

In intervallis animum advertere debemus ad vires aegri morbo defectas ſuſtinendas; quod fieri poteſt cibo blando ac nutrienti, qualia ſunt tenuia ex carnibus jura, et juſcula gelata, modice ſumpta.

Raro quidem aegrotanti datur, ut poſt unum paroxyſmum morbo immunis evadat, ſigna enim ſaepius recrudeſcere ſolent: ſiquidem aeger perite tractatus erit ſigna, progrediente, morbo, paulatim leviora fiunt, donec tandem aliquando penitus evaneſcant: contra vim gravitatemque ſignorum contendendum eſt, auxiliis ſupra memoratis prout res poſtulaverint iteratis, et pro rebus circumſtantibus modificatis.

Sublata

* De Morbo Damnon. P. 25.

Sublata penitus colica, medicamentis, ſi viſcera ſtatum priſtinum recuperarint, diutius opus non eſt. Valetudo integra, et vires non niſi poſt diem longum redire ſolent: et in pluribus exemplis morbus inveteratus fit, quo aeger nunquam penitus immunis evadere poteſt. In hoc morbi ſtatu parum commodi ex medicina ſola, niſi ſimul regimini ac diaetae ſumma cura impendatur, oriri poteſt. Aegro a frigore, humore, aliiſque cauſis occaſionalibus ſedulo cavendum erit: Tanta eſt enim in morbum proclivitas, ut exiguae a regulis praeſcriptis aberrationi, vel leviſſimae intemperantiae, gravis paroxyſmus ſupervenerit.

Cum alvus ad adſtrictionem proclivis ſit, iſtiuſmodi proclivitati cathartico quodam miti ac efficaci, quod morbi reditus rariores et minus graves reddat, occurrere utiliſſimum erit.

Quando muſculi infirmantur et marceſcunt, et viſcera, quae alimentorum concoctioni inſerviunt, magno torpore et inſigni debilitate

afficiuntur,

afficiuntur, cibus leviſſimus concoctuque facillimus ſolus aegro accommodatur. Medicamenta tonica, amara et ferrata utilia forſan fiant, et roboris aliquantulum reſtituant. Omnes autem conatus ad ſanitatem integram reſtituendam plerumque incaſſum tentantur: raro enim aegro plus proficere valemus quam eundem valetudinarium reddere.

Quod ad paralyſeos curam ſpectat haud mihi videtur natura diverſa ab illa, quae nervorum reſolutioni ex aliis cauſis oriundae accommodatur: Quicquid facit ut ſtomachus et inteſtina ex malignis colicae effectibus convaleſcant, hujuſque redditui obſtet, imprimis in hac paralyſi indicatur. Sunt quaedam aegrorum exempla qui medicamentis ſtimulantibus, tum interne tum externe adhibitis, frictione, balneo tepido, &c. ſanati fuerunt: Balneum etiam frigidum felici eventu admotum fuit; hoc autem auxilium, ſi animum ad

inteſtinorum mobilitatem advertamus, anceps videtur. Roborantia generalia, cortex Peruv. amara, ferrata, et diaeta lauta ac boni nutrimenti, ſaepe votis reſponderunt. De Haen grave teſtimonium profert effectui ſecundo ex diaeta lactea, et virtute electrica *. Aquae Bathonienſes, ventriculis infirmatis ſalutiferae, pluribus in exemplis faeliciſſimos effectus praeſtitere; et ſaepe inteſtinorum torporem, et proclivitatem in duritiem, multis aliis remediis fruſtra tentatis, mirifice ſuſtulerunt.

DE PROPHYLAXI.

Dolendum eſt metallum, quod ob dotes ſuas mirandas tot uſibus inſervit, et a natura provida tanta copia ubique fere terrarum ſuppeditatur, viribus adeo malignis in corpore humano pollere, ut effectus ſaepe inſanabiles edat.

* Rat. Med. ſupra citat.

edat. Tanti autem nunc dierum, ob magnam utilitatem quam vitae offert, aeſtimatur, et tam generatim uſurpatur, ut uſu ejus haud facile ſuperſedeatur: Hinc haud parum intereſt indagare quanam ratione ab effectibus ſuis nocivis optime caveatur.

Quos ſors iniqua ad artes exercendas, quibus hujus veneni actioni objiciuntur, damnat, his cibus pinguis et oleoſus optimum eſt antidotum: hoc quidem bene norunt qui plumbum effodiunt, vel aliis modis ejus viribus exponuntur. Conſtat obſervatione, hos, qui juſculo pingui, butyro, oleo, caſeo, &c. multum veſcuntur, a venenatis plumbi effectibus magna ex parte immunes evadere; dum alii, qui hoc victus genus negligunt, brevi ſignis Colicae Pictonum corripiuntur. Iſtiuſmodi alimenta oleoſa, concoctu difficilia, inteſtina lubricare ac defendere poſſunt, et plumbi particulas in ſtomachum receptas quaſi viſco illinant,

nant, et metallum ſic innocuum et iners per primas vias tranſire queat. Anceps autem haereo annon modi, quo oleoſa morbo occurrant, ratio felicius reddatur, ponendo eadem plumbo chemice conjungi, et ſubſtantiam mediam et innocuam, ſaponem ſcilicet metallicum, efficere. Praeter haec monita diaetam ſpectantia, horum opificum veſtimenta frequenter mutanda ſunt; iiſdem praecipiendum ut munditias colant; frequenter ſe lavent. Corporis inunctio auxilium haud contemnendum mihi videtur: Aërem hujus metalli effluviis imbutum quam minime reſpirare debent; cui ut occurratur plura artificia excogitari poſſent.

In exemplis ubi vires plumbi aſtringentes, et adminiſtratio ejus interna neceſſaria videantur, opium ei conjuctum effectibus, quibus inteſtina afficere ſolet, ſalva ejus vi reſtringente, plerumque occurrere compertum eſt. Multi idem oleo commixtum adminiſtrandum

commendant;

commendant ; mali quidem effectus hoc modo praecaveri poſſunt, conſilia autem praeſcribendi eodem modo fruſtatum iri veriſimile mihi videtur.

In mente fuit perpauca dicere de modis, quibus facillime judicare poſſumus, utrum vinum vel alii liquores plumbo inficiantur, necne: fines autem hujuſmodi opuſculorum jamdudum tranſgreſſus, hoc, licet haud levis momenti, et ad rem admodum pertinens, invite omnino praetermittam.

FINIS.